

ספר

נאמר מינים

פרשת בהעלותיך

מאת

הרב הגאון החסיד

ר' אברהם יוסף פסח (פסחוביץ)

זצ"ל

יו"ל ע"י נכדי המחבר

א) דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות וגו'. הלשון "דבר אל אהרן ואמרת אליו", קשה תרתי למ"ל, דבר ואמרת, כמו שהקשו לחז"ל צפרשת אמור, 'אמור ואמרת' למ"ל, אכן פרשו שם להזהיר גדולים על הקטנים, כמו שפירש"י ז"ל שם, א"כ גם כאן קשה כנ"ל, וכאן לא שייך תירוץ זה של שם, שוב ראיתי צספרים הקדושים שהקשו כן יעיי"ש.

וי"ל דהנה שמעתי מכ"ק אדמו"ר הקדוש זלוקל"ה זי"ע ועכ"ל על המכילתא צפרשת זא, צפסוק "דצרו אל כל עדת ישראל" וגו', וכי אהרן מדבר, והלא לא הי' מדבר אלא משה, שנאמר "אתה תדבר", אלא מתוך שהי' אהרן עומד באימה וציראה, והרכיז אצו לשמוע מפי משה, מעלה עליו הכתוב כאלו הי' שומע מפי הגבורה יעיי"ש צמכילתא, ואמר כ"ק מרן אדמו"ר זל"ה, הלא ה"דצרו" עוד אינו מיושב, אכן אמר כי משה רבינו ע"ה הי' שושבינא

דמלכא, והוריד השכינה לארץ, ואהרן הכהן הי' שושבינא דמטרוניתא, ופעל והרכיז לצות בני ישראל לאציהם שצממים, וע"י שניהם נתקיים ה"דצרו", כי אם לא יעשה שירכינו ישראל אצום ולצם, לשמוע הדברות החיים מפי משה, לא הי' צאפשרות למשה שיאמר הדברות לישראל, כי לא ישמעו, וע"י אהרן הי' יכול משה לדבר, ונכנסו דברי ה' בצות ישראל, וכמדומה ששמעתי כן.

וכמ"כ יש לומר כאן, כי הנה מלות המנורה שזוה הקצ"ה לאהרן, היתה להעלות נפשות ישראל לשמים, והוא צחי' תושבע"פ, כמו שכתבו הספרים הקדושים, וזה פי' שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאלי', ומאחר ששני אחים הללו פעלו וחצרו את ישראל להקצ"ה, ואת הקצ"ה כציכול לישראל, שמשה רבינו ע"ה הוריד את השכינה לארץ, ואהרן הכהן העלה את נפשות ישראל למעלה, ע"כ כתיב "דבר" וגו', "ואמרת"

וגו', והכוונה של "דצר", מה שמשרע"ה עושה, "ואמרת", מה שאהרן עושה.

ובזה י"ל בדברי חז"ל צמד"ר^א פרשה זו (במד"ר ט"ו ו'), הקרבנות כ"ז שצית המקדש קיים, הם נוהגים, אבל הנרות לעולם, והמפרשים הקשו האם יחרצ ציהמ"ק צעוה"ר גם מצות הנרות בטלה, ועיין ברמב"ן ז"ל שהכוונה על מצות נר חנוכה שהוא לעולם יעיי"ש, אמנם י"ל כי הקצ"ה הצטיח לאהרן הכהן ע"ה ע"י פעולתו אשר העלה נפשות בני ישראל למעלה פעל צמעשה זה לעולם, פי' שע"י כחו של אהרן יתלהבו ויתעלו מעלה נפשות בני"י, גם אם יהיו ישראל צדיוטא התחתונה, והציהמ"ק יהי' חרצ צעוה"ר, ולא יוכלו ישראל לראות פני

ה', מ"מ הכח של תושבע"פ לא יתצטל לעולם, ויוכלו בני"י לעלות מעלה ולהדצק אליו ית"ש, וכמו שהי' הנס ע"י כהני חשמונאי וצניו חסידי עליון, אשר חושך יכסה ארץ אז, כמו שדרשו חז"ל, חשכה זו יון, שהחשיכה את עיניהם של ישראל, אעפ"כ הם הכהני ה' האירו את הנרות צתוך החושך, והעלו נפשות בני"י למעלה, ונתלהבו ישראל אז עוד יותר, כי מאז עד עתה נתפרשה כל התושבע"פ.

וביותר ציאר ע"פ דברי המד"ר פרשה זו, על פסוק "צהעלותך", זש"ה "גם חושך לא יחשיך ממך, ולילה כיום יאיר, כחשיכה כאורה", ולנו אתה אומר "צהעלותך", למה"ד למלך שהי' לו אוהב, אמר לו המלך תדע שאללך אני סועד, אלא לך ותקן

^א במד"ר ט"ו ו' מה כתיב למעלה מן הענין, שנאמר (במדבר ז, א ב): ויהי ביום כלות משה, ויקריבו נשיאי ישראל, ואחר כך: דבר אל אהרן בהעלתך את הנרת. זה שאמר הכתוב (תהלים לד, י): יראו את ה' קדשיו כי אין מחסור ליראיו. את מוצא למעלה אחד עשר שבטים הקריבו ושבט אפרים הקריב, וכל הנשיאים הקריבו חוץ מנשיאו של לוי, ומי היה נשיאו של לוי, זה אהרן, שנאמר (במדבר יז, יח): ואת שם אהרן תכתב על מטה לוי, ואהרן לא הקריב עם הנשיאים, והיה אומר אוי לי שמא בשבילי אין הקדוש ברוך הוא מקבל שבטו של לוי, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לך אמר לו לאהרן אל תתירא לגדולה מזו אתה מתקן. לכך נאמר: דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרת. הקרבנות, כל זמן שבית המקדש קים הם נוהגים, אבל הנרות לעולם (במדבר ח, ב): אל מול פני המנורה יאירו, וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני, אינן בטלין לעולם:

לי, הלך אוהבו והתקין מטה של הדיוט כו', כיון שזא המלך, זאו עמו שמשין, סיזבו מכאן ומכאן מנורה של זה לפניו, כיון שראה אוהבו את כל הכבוד, התצייס והטמין את כל מה שהתקין לו, שהיו הכל הדיוטות כו', אמר לו אוהבו, ראייתי את כל הכבוד הזה שזא עמך ונתצייסתי וטמנתי את כל מה שהתקנתי לך, שהיו כלי הדיוטות, א"ל המלך חייך כו', איני משתמש אלא בשלך, וכן הקצ"ה כו', פי' כי הגם שיש להקצ"ה די משרתים עושי רצונו, שרפים כו' וכו', המקדשים שמו בקודש, זלא שום שמך חטא, אצל רצונו ית"ש הי' לקבל נחת רוח מהמין אנושי אשר עלול לחטוא, ואעפ"כ מאיר אור גדול בעבודתו לפני מלך מלכי המלכים הקצ"ה, וזאת נקרא כלי הדיוטות, ואדם צריך להתצייס בעבודתו, ציודעו להתצונן, כי מה מעשי האדם אשר הוא מחובר צרות וגשם נחשצים נגד שרפי מעלה, וזה שאמר אוהבו של מלך ראייתי את

כל הכבוד שזא עמך ונתצייסתי, אצל המלך א"ל, חייך שאני פוסל את כל כלי שהצאתי, וזשזיל אהבתך איני משתמש אלא בשלך, כי ע"י צושה זו עצמה, שאתה יודע שאין עבודתך חשובה כנגד שרפי מעלה, מפני שהמה כלי הדיוטות, זאת עצמה חשובה לי מן הכל, ואיני משתמש אלא בשלך.

והנה רש"י ז"ל פי' צפרשת שמיני על פסוק "קרצ אל המזבח", שהי' אהרן צוש, וירא לגשת, א"ל משה, למה אתה צוש, לכך נצחרת, ופרשו הספה"ק ע"י צושה זו עצמה נצחרת, והוא כנ"ל, שהי' צוש שע"י מעשיו שהמה כלי הדיוטות, יעלה נחת רוח לפני ית"ש, וזאמת אדרבה ע"י צושה זו עצמה נצחר אהרן, ומאיר לפניו ית"ש בתוך החושך, ומדליק הנרות לפניו ית"ש, וזה עצמו כוונת המדרש, אצל הנרות לעולם, כי רצונו ית"ש הי' שגם זכל דור, אפילו אם ישראל צמדריגה נמוכה, אעפ"כ יאירו צמעשיהם, והקצ"ה

מקבל נחת רוח מאור שלהם העולה למעלה.
 וכמ"כ היום צעוה"ר אשר אנו נמצאים אשר למיליונים של אחצ"י נהרגו ונשרפו הי"ד, והעולם שמש צלי תורה, כי כמעט כל התורה

צטלה, כי נהרגו רבותינו אשר מפיהם אנו חיים, והיו לנו למאורות, ועכשיו חשכה עינינו, אצל צנחנים אנחנו כי יאיר לנו השי"ת צתוך החושך, ויתעלו נפשות בני"י למעלה למעלה, אמן.

ב) דבר אל אהרן וגו' בהעלותך וגו' אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, המפרשים הקשו שהי' לו לומר יאירו ששת הנרות, כיון שהששת הנרות יאירו אל מול הנר האמצעי, חנני השי"ת לומר ע"פ מה ששמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר זוקל"ה זי"ע ועכ"ל, על דברי המד"ר¹ פרשת אחרי, בפסוק "בזאת יבוא אהרן אל הקודש", ושה"כ כי "בתחבולות תעשה לך מלחמה", ר' נתן ור' אחא בשם ר' סימון אמר אם עשית חבילות של עצירות, עשה כנגדן חבילות של מצות כו', ואמר כ"ק אדמו"ר זל"ה, כי אין לך אדם שאין לו שעה, ואהרן הכהן חזר ואסף כל

העתים הטובים של כל ישראל, ועמהם נכנס לקדה"ק ציו"ה, וזה חבל של מצוה עכל"ק. וכן יש לומר במצות הנרות, כי כתיב "נר מצוה ותורה אור", ואי' צמד"ר² פרשת תצוה, מה כי נר מצוה, אלא כל מי שעושה מצוה, כאלו מדליק נר לפני הקצ"ה, ומחי' נפשו שנקראת נר, שנאמר "נר ה' נשמת אדם" כו', ואהרן הכהן כשהדליק את המנורה, אסף וחזר כל המצות שישראל עושים, כלומר כל הנרות מצוה, אשר כ"א מישראל מדליק לפני הקצ"ה, ועשה מזה תורה אור, כי ע"י הרצה נרות של כל ששים רבוא מישראל נעשה אור גדול למעלה, וזה מצות המנורה.

¹ ויק"ר כ"א ה' בזאת יבא אהרן, זה שאמר הכתוב (משלי כד, ו): כי בתחבולות תעשה לך מלחמה, רבי נתן ורבי אחא בשם רבי סימון אמר, אם עשית חבילות של עברות עשה כנגדן חבילות של מצוות, (משלי ו, יז): עינים רמות, (דברים ו, ח): והיו לטטפת בין עיניך. (משלי ו, יז): לשון שקר (דברים יא, יט): ולמדתם אתם את בניכם. (משלי ו, יז): וידיים שפכות דם נקי (דברים ו, ח): וקשרתם לאות על ירך. (משלי ו, יח): לב חרש מחשבות און (דברים ו, ו): והיו הדברים האלה. (משלי ו, יח): רגלים ממהרות לרוץ לרעה, הוי רץ אחר מילה שהיא בין ברכים. (משלי ו, יט): יפיח כזבים עד [חמס] [שקר] [ישעיה מג, יב]: ואתם עדי נאם ה'. (משלי ו, יט): ומשלח מדנים בין אחים (תהלים לד, טו): בקש שלום ורדפהו:

² שמו"ר ל"ו ג' אמר הקדוש ברוך הוא יהא נרי בידך ונרך בידי, ואיזו נרו של הקדוש ברוך הוא, זו תורה, שנאמר (משלי ו, כג): כי נר מצוה ותורה אור, מהו כי נר מצוה, אלא כל מי שעושה מצוה הוא כאלו מדליק נר לפני הקדוש ברוך הוא ומחיה נפשו שנקראת נר, שנאמר: נר ה' נשמת אדם. ומהו ותורה אור, אלא הרבה פעמים שאדם מחבב בלבו לעשות מצוה, ויצר הרע שבתוכו אומר מה לך לעשות מצוה ומחסר את נכסיך, עד שאתה נותן לאחרים תן לבניך, ויצר טוב אומר לו תן למצוה, ראה מה כתיב: כי נר מצוה, מה הנר הזה כשהוא דולק אפלו אלף אלפים קרוינין וסבקיני מדליקיני הימנו אור במקומו, כך כל מי שיתן למצוה, אינו מחסר את נכסיו, לכך נאמר: כי נר מצוה ותורה אור:

ובמדרש רבה פרשת שמייני דורש על הפסוק "חלצה עמודי שבעה", הרצה דרשות, ואחד על התורה, אלו שבעה ספרי תורה, וכן דרש על שבעת ימי זראשית, יעיי"ש, פי' כי כמו שע"י שבת נתצרך כל ששת ימים, כמו שא"י צוה"ק מיני מתצרכין כל שיתא יומין, ונקראים ביחד ז' ימי זראשית, "חלצה עמודי שבעה", כמ"כ ע"י התורה שהוא נר האמצעי, גופו של מנורה, מאירין כל השבעה נרות, הנרמוזין על מנחת מעשיות של ששת ימי המעשה מה שכל אחד מישראל עושה, ומדליק נר לפני הקב"ה, וכל אלו הששה נרות, אסף אהרן הכהן וחזרן, והדליק אל מול פני המנורה, וע"י נר אמצעי עמהן, מאירין שבעת הנרות, ועשה מהן אור גדול

לפני הקב"ה, "תורה אור", וזהו יאירו שבעת הנרות, פי' כל המנחות של כל ישראל עם התורה המאחד אותם, ומאגד את כל הנרות, וזהו שאמר "בהעלותך", וכתב רש"י ז"ל על שם שהלחב עולה למעלה, כתב בהדלקתם לשון עלי', כי האיר למעלה, ועשה מכל הנרות אור גדול וק"ל. ועיין בשפת אמת למרן הקדוש זוקל"ה זי"ע ועכ"ל.

ובאמת גם כל אחד מישראל יכול בעצמו לעשות אור גדול מכל נרות מנחה שלו, ע"י אור הצרית המחבר אותם, וכמו שא"י צמד"ר" סוף שלח על הפסוק "ועשו להם ניצית", הה"ד "אור זרוע לצדיק וגו', "ה' חפץ למען נדקו" וגו', זרע הקב"ה את התורה ואת המנחות, להנחילם לישראל לחיי עוה"ב, ופי' המפרשים

^ד במד"ר י"ז ה' ועשו להם ניצית (במדבר טו, לח), הדא הוא דכתיב (תהלים צז, יא): אור זרע לצדיק וגו', (ישעיה מב, כא): ה' חפץ למען צדקו, זרע הקדוש ברוך הוא את התורה ואת המצוות להנחילם לישראל לחיי העולם הבא, ולא הניח דבר בעולם שלא נתן בו מצוה לישראל, יצא לחרש (דברים כב, י): לא תחרש בשור ובחמר. לזרע (דברים כב, ט): לא תזרע כרמך. לקצר (דברים כד, יט): כי תקצר קצירך. לש (במדבר טו, כ): ראשית ערסתכם חלה. שחט (דברים יח, ג): ונתן לכהן הזרע והלחיים. קן צפור. שלוח הקן. בחיה ובעופות (ויקרא יז, ג): ושחט את דמו וכסהו בעפר. נטע (ויקרא יט, כג): וערלתם ערלתו את פרו. קבר מת (דברים יד, א): לא תתגדדו. מגלח שער (ויקרא יט, כז): לא תקפו. בנה בית (דברים כב, ח): ועשית מעקה, (דברים ו, ט): וכתבתם על מזוזות. נתכסה בטלית: ועשו להם ניצית. ועשו להם תעשה ולא מן העשוי, שלא יוציא מן נימין ויעשה מהן, אלא מצוה להביא לבן ותכלת ויעשה, אימתי, כשהוא תכלת, ועכשו אין לנו אלא לבן שהתכלת נגזו. (במדבר טו, לח): על כנפי, ולא באמצע אלא על הכנף. (במדבר טו, לח): פתיל, שהוא צריך לפתלן:

כזרע מעט ע"מ להנמיח הרבה, כן התורה אור, והמלוא זרוע לנדקה לעשות מהם אור גדול (ועיין ז"ק"ד י"ז ע"א אין זריעה אלא נדקה) והמחצר ומאגד את כל הנרות מלוא, הוא אור הצרית כמו שא"י הרבה פעמים בשפ"א לאדמו"ר הקדוש זל"ה זי"ע ועכ"ל"א דכל אדם מישראל נימול, אצל אור הצרית, צריך להיות מאיר וזא, וכן זי"ע יוכל להאיר ולעשות מכל הנפשות הדבוקים זו אור גדול, וגם

זאת נכלל צפי" הפסוק "אור זרוע לנדיק", אכן אהרן הכהן פעל במלות הנרות המנורה שחצר ואגד את כל הנפשות מישראל ממעמד הר סיני עד סוף כל הדורות, ועשה מכל נרות מלות מכל הנשמות ישראל מכל הדורות, תורה אור, ולהצתם עולה למעלה, וזה ג"כ כוונת המדרש צפרשה זו, אצל הנרות לעולם, פי" עד סוף כל הדורות וכמ"ש. (ועמ"ש סוף פרשת פנחס).

^ה "ב"ק י"ז. א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי מאי דכתיב (ישעיהו לב, כ) אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה לנחלת שני שבטים טשנאמר אשריכם זורעי ואין זריעה אלא צדקה שנאמר (הושע י, יב) זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד ואין מים אלא תורה שנאמר (ישעיהו נה, א) הוי כל צמא לכו למים: